národní
úložiště
šedé
literatury

Potravinová bilance ČR se meziročně zlepšila při významném růstu exportu zejména do Německa

Dubská, Drahomíra; Český statistický úřad
2014

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-204168

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 23.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

ANALÝZA

1 .7. 2014

Potravinová bilance ČR se meziročně zlepšila při významném růstu exportu zejména do Německa

Převaha v dovozech potravin do ČR nad jejich vývozem nebyla za první čtyři měsíce letošního roku tak velká, jako ve stejném období loni. Výrazně však zesílil jejich dovoz z Polska a z Nizozemí, čímž se v případě obou zemí bilance potravinových obchodů ČR zhoršila. V úhrnu se však na meziročním zlepšení celkového deficitu potravinové bilance (na -7,581 mld. z -9,173 mld. korun) nepodílely slabší dovozy potravin - ty stouply meziročně o 4,3 mld. korun, tj. o 9,4 % -, ale jejich významně rostoucí export z ČR. Za první čtyři měsíce byl proti stejnému období 2013 větší o 5,9 mld. korun, tedy zhruba o šestinu (+16,2 %). Vývozy potravin do Německa stouply o více než třetinu (+36,6 %).

Pět největších zahraničních partnerů v obchodech s potravinami, tj. Německo, Polsko, Slovensko, Španělsko a Nizozemí, které se podílejí zhruba třemi pětinami na tuzemských dovozech potravin i jejich vývozech z ČR, zlepšilo v úhrnu letošní bilanci ČR v potravinových obchodech[1] o 1,424 mld. korun. Příspěvky jednotlivých zemí – pozitivní i negativní - však byly odlišné. Zatímco v případě Polska, Španělska i Nizozemí dále pokračovalo prohlubování deficitů mezi dovozem a vývozem, prakticky veškeré zlepšení výsledku potravinových obchodů této TOP 5 lze připsat obchodům s Německem. Deficit s touto zemí se zlepšil oproti prvním čtyřem měsícům loňského roku o více než půldruhé miliardy (1,548 mld. korun) především díky silným exportům obilovin a obilných výrobků (+59 %) a mléčných výrobků (+42 %) jako nejsilnějších vývozních položek u potravin dodávaných z ČR na německý trh. Výrazně však vzrostl i export cukru a výrobků z něj vč. medu (+53 %), mimo vlastních potravinových položek i vývoz nápojů (+33 %).

Graf 1: Bilance zahraničního obchodu ČR s potravinami (sk. SITC 0, v mil. korun)

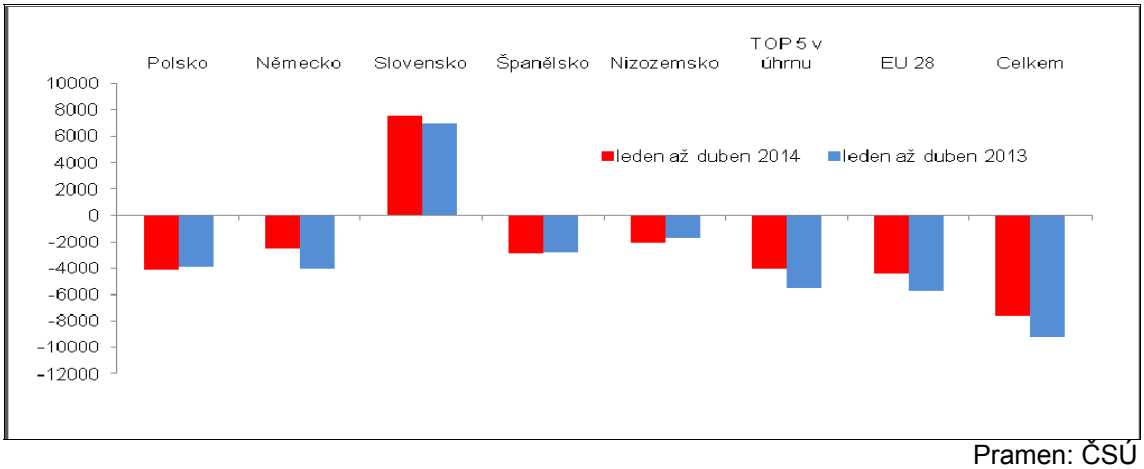

Pramen: ČSÚ

[1] Datovým základem této analýzy jsou údaje za skupinu SITC 0, tj. Potraviny a živá zvířata z databáze zahraničního obchodu ČSÚ v pojetí přeshraniční statistiky se strukturálně hlubší diferencovaností vývozních a dovozních položek.

Menší deficit s Německem, větší přebytek se Slovenskem

Kromě Německa se potravinová bilance za první čtyři měsíce 2014 zlepšila také v obchodech se Slovenskem, s nímž má ČR dlouhodobě vysoké přebytky. Převaha vývozu potravin z ČR na Slovensko ve srovnání s jejich protisměrnými toky činila v uvedeném období 7,565 mld. korun, což bylo dokonce výrazně více, než kolik činily v úhrnu všechny přebytky 53 zemí, s nimiž má ČR pozitivní bilanci potravinových obchodů a které celkově dosáhly 5,383 mld. korun. Takto vysoce pozitivní potravinová bilance se Slovenskem se meziročně dále zlepšila o 0,620 mld. korun především vlivem vyšších exportů mléčných výrobků a vajec (+26 %).

Export potravin do Polska rovněž výrazně zesílil (+25,4 %) při dalším nárůstu největší vývozní položky z ČR na polský trh, a to obilovin a obilných výrobků (29 %), ale i ve srovnání s nimi objemově méně významných exportů masa a masných výrobků (+70 %) nebo zeleniny a ovoce (+29 %). V úhrnu stouply meziročně exporty potravin do Polska o 0,826 mld. korun, nárůst dovozů polských potravin však byl ještě výraznější a jeho přírůstek přesáhl miliardu (1,097 mld. korun).

Opět silný import potravin z Polska…

Dovozy potravin z Polska letos opět nabírají na tempu. Letos během prvních čtyř měsíců dovezla ČR z Polska potraviny za více než osm miliard (8 230,858 mil. korun). V této částce jsou zahrnuty podle použité metodiky i dovozy živých zvířat a nemletého obilí - kdybychom je vyloučili, jako komodity, které nejsou přímo potravinářským zbožím, pak dovozy z Polska činily 8 046,945 mil. korun.

Významným rysem potravinových dovozů z Polska je jejich letošní rychlý meziroční růst - zatímco za celý loňský rok byla hodnota dovážených polských potravin jen o 6,7 % vyšší než v roce 2012, letos v lednu již vzrostla meziročně o 11,4 % a za první čtyři měsíce proti srovnatelnému období loňského roku už byly potravinové dovozy z Polska vyšší o 15,4 %. Narostly tak podstatně rychleji než potravinové dovozy z Německa (+9,6 %), EU 28 (+9,9 %) nebo celkové dovozy potravin do ČR (+9,4 %). Cenová konkurenceschopnost polských potravin na českém trhu je tak zřejmě opět hlavní příčinou letošních silných růstů jejich dovozů do ČR.

Graf 2: Bilance potravinových obchodů s Polskem za období leden až duben (v tis. korun)

ANALÝZA

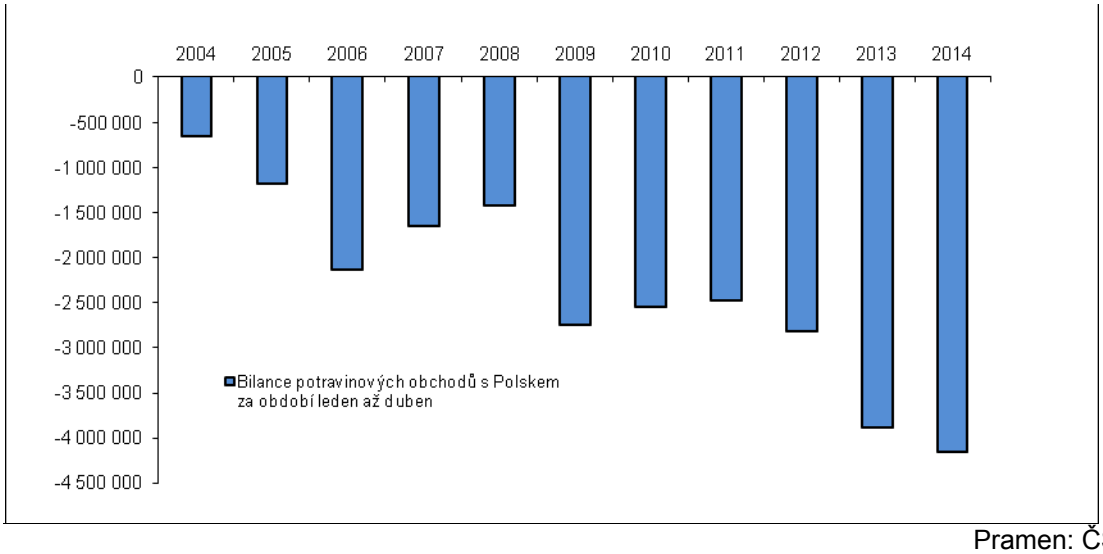

Pramen: ČSÚ

… při rostoucím vývozu, který je však hodnotově proti dovozu podstatně slabší

Vývoz českých potravin do Polska ve výši 4, 081 mld. korun byl letos oproti dovozům co do hodnoty jen asi poloviční. Neuvažujeme-li s vývozem živých zvířat a nemletého obilí - které v úhrnu tvořily pětinu celkové hodnoty potravinových exportů ČR do Polska -, šlo dokonce o výrazně méně než polovinu (3,267 mil. korun). Bilance potravinových obchodů s Polskem se tak zhoršila do rekordního deficitu (graf 2), který činil letos za první čtyři měsíce přes 4,1 mld. korun (v roce 2013 srovnatelně 3,9 mld. korun). V roce 2004 přitom převažovaly potravinové dovozy z Polska český export severnímu sousedovi jen o 0,6 mld. korun.

Méně příznivá struktura vývozu potravin do Polska

Přestože vývoz masa a masných výrobků do Polska vzrostl meziročně nejrychleji ze všech položek potravinových obchodů, o plných 70,2 %, je objemově prakticky nevýznamný, protože tvoří jen 5,4 % vývozů potravin z ČR do Polska. Téměř třetinu vývozu tvoří obiloviny (32,5 %) a z nich podstatnou část nemleté obilí, kterého bylo vyvezeno za více než půl miliardy, což představovalo téměř 13 % celkových potravinových exportů směřujících za letošní první čtyři měsíce do Polska. S velkým odstupem za exportem obilovin následují exportní položky se zhruba desetinovými podíly, tj. vývoz krmiv (11 %), mléčných výrobků (10,4 %) a skupiny Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich (10,2 %), kde o více než polovinu stoupl vývoz čokolády (+54 % na 197 mil. korun). Ta se tak podílela na vývozu potravinového zboží do Polska z téměř pěti procent (4,8 %).

Nejvíce masa a masných výrobků dováží ČR z Německa, nejvyšší podíl má ale Polsko

Polsko je zemí, v jehož potravinových exportech do ČR tvoří v porovnání s ostatními zeměmi největší podíl maso a masné výrobky. Tento podíl je dokonce vyšší než v případě Německa, odkud odebírá ČR maso a masné výrobky v největším rozsahu (za období leden až duben 2014 za 2,677 mld korun, z Polska pak méně, tj. za 1,880 mld. korun). Maso a masné výrobky však

ANALÝZA

představují stále téměř čtvrtinu celkové hodnoty potravinových dovozů z Polska, i když proti stejnému období loňského roku se proporce nepatrně snížila (na 22,8 % z 24 %).

Graf 3: Podíly masa a masných výrobků na hodnotě potravinových dovozů do ČR (v %, leden až duben 2013 = vnější kruh, leden až duben 2014 = vnitřní kruh)

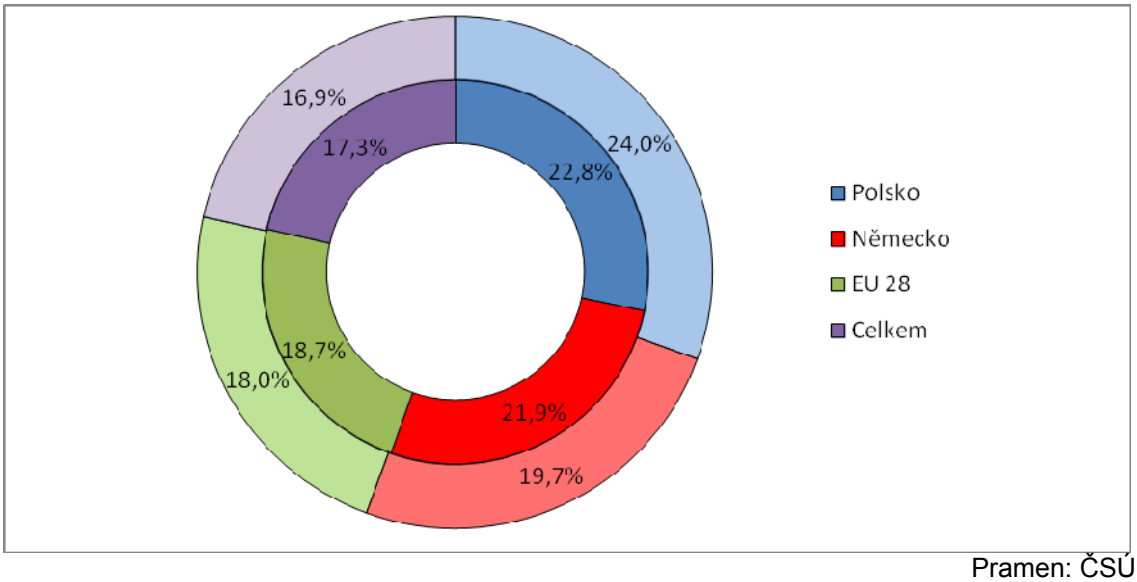

Pramen: ČSÚ

Toto zastoupení masa a masných výrobků v polských potravinových exportech do ČR je však dlouhodobě vyšší než v případě dovozů z Německa (letos 21,9 %) nebo EU 28 (18,7 %). Zřetelně vyšší je také při srovnání podílu těchto "masných" dovozů na celkových dovozech potravin do ČR (17,3 %), jak je patrné z grafu 3.

Import masa a masných výrobků z Polska rostl ale letos meziročně pomaleji (+9,8 %) než celkový dovoz potravin z Polska (+15,4 %) a co je důležité, začala se měnit i jeho struktura. Stále má sice nejvyšší podíl dovoz masa drůbežího - letos stoupl meziročně na 43 % z celkové hodnoty z Polska dováženého masa a masných výrobků oproti 40 % v loňském srovnatelném období. Ale velmi vysoké přírůstky přitom zaznamenaly dovozy ryb z Polska, které proti prvním čtyřem měsícům roku 2013 stouply pětinásobně a převýšily co do hodnoty hranici sta milionu korun (jejich dovoz z Německa do ČR přitom jen stagnoval). Klesl dovoz polského hovězího.

Dovoz polského vepřového k nám vzrostl jen o 3,2 %, zatím jeho import z Německa se zvýšil velmi prudce (+21,7 % na 1,885 mld. korun). Za první čtyři měsíce 2014 se tak dovozy vepřového masa z Německa již začaly blížit polovině (43 %) celkové hodnoty tohoto druhu masa dováženého do ČR, která představovala 4,415 mld. korun.

Nejrychleji rostl dovoz masa a masných výrobků z Německa

Dovoz masa a masných výrobků z Polska se zvýšil meziročně o 9,8 % při postupném růstu dynamiky během jednotlivých měsíců, ale dovoz masa z Německa rostl ještě rychleji. Zatímco v

ANALÝZA

lednu stouply meziročně dovozy masa do ČR jen o 1,1 % a z Polska meziročně dokonce poklesly (-7,4 %), za čtyři měsíce již činilo meziroční zvýšení dovozů masa a masných výrobků do ČR +11,8 %, což bylo způsobeno především výrazným přílivem z Německa (+21,3 %). I zde však v lednu byla patrná spíše jen stagnace (+0,9 %).

Výrazně zesílený růst exportu masa a masných výrobků z Německa do ČR pak měl vzhledem k váze této země vliv na růst vykázaného dovozu tohoto potravinářského zboží do ČR z teritoria EU 28 (+14,1 %). Celkové dovozy masa a masných výrobků do ČR stouply za první čtyři měsíce 2014 meziročně o 11,4 %, když ve stejném období předchozího roku meziročně klesly (-2,2 %), stejně jako tyto dovozy z EU (-1,9 %). Tento stav byl zřejmě ovlivněn nízkou spotřebou českých domácností na počátku druhého roku ekonomické recese, která ovlivnila i prodeje potravin v maloobchodě.

Graf 4: Proporce potravinových dovozů z Polska a Německa do ČR (roční data v tis. korun)

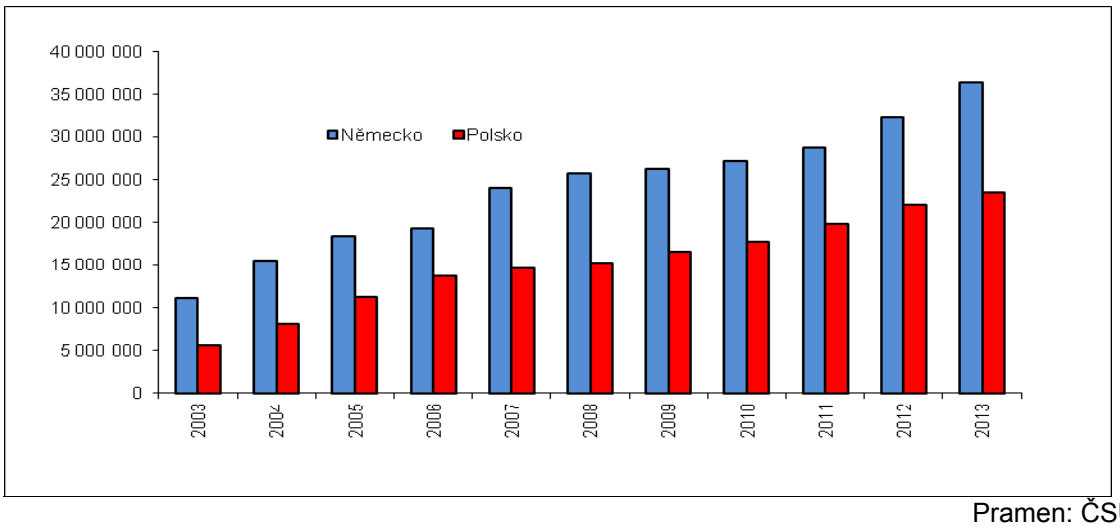

Pramen: ČSÚ

Graf 5: Roční dynamika potravinových dovozů z Německa a Polska do ČR (meziroční změny po letech, rok 2014 období leden až duben)

ANALÝZA

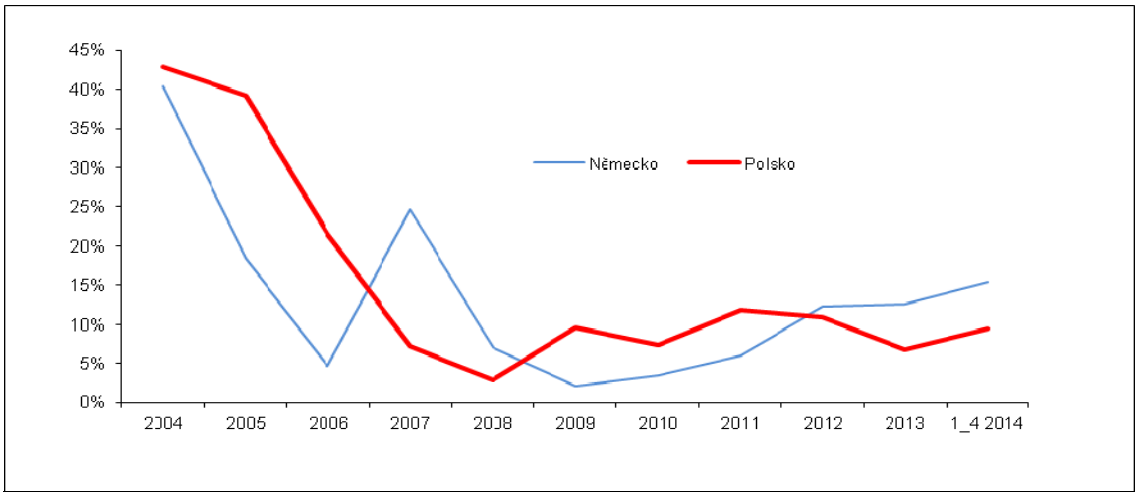

Pramen: ČSÚ

Opora ve vyšších výdajích na spotřebu

Tempa růstu dovozů potravinového zboží z Polska naznačují, že čeští spotřebitelé již zřejmě zapomněli na mediální kauzy rozvířované v souvislosti s jeho kvalitou. Lidé v České republice také začali za potraviny více utrácet, letos za čtyři měsíce reálně o 1,4 % více než loni, kdy za tutéž dobu byly tržby v maloobchodě podle útrat za potraviny meziročně o 2,2 % nižší. Tento letošní vyšší růst spotřeby však nevysvětluje, proč čeští spotřebitelé opět začali utrácet více za zboží z Polska než z Německa nebo EU obecně, jak plyne aktuálně z dynamiky dovozů polských potravin. Ze statistických dat je zřejmé, že oslabuje-li tempo dovozů potravin z Polska, roste dynamika těchto dovozů z Německa a naopak. Z toho je patrný komplementární charakter dynamiky těchto dvou zemí co se týká potravinových dovozů do ČR (graf 5). Zdá se, že tyto země si fakticky v jednotlivých obdobích – jak bylo typické např. při mediálních kauzách s kvalitou polských potravin - "postupují" obsazený český trh a domácí producenti na těchto pohybech zřejmě dosud ve významnější míře neparticipují.

Rostoucí exporty potravin dokládají zvyšující se schopnost exportérů pronikat na trhy mimo ČR a využít možnosti, které poskytuje zvyšující se zahraniční poptávka – výdaje domácností na konečnou spotřebu v zemích největších obchodních partnerů po období útlumu již v prvním čtvrtletí meziročně znatelně rostly (Německo +1,3 %, Polsko +3,1 %, Slovensko +2,6 %, Španělsko +1,6 %). I když obecně bývá podíl výdajů na potraviny ve výdajích domácností na spotřebu relativně stálý, v obdobích konjunktury či naopak slabosti ekonomiky se může měnit struktura jejich nákupů.

Autorka
Drahomíra Dubská
analytička
Oddělení svodných analýz
Tel.: 2 7405 4041
E-mail: drahomira.dubska@czso.cz